

Sprawozdanie z wykonania Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2023 rok

Lublin, marzec 2024 r.

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie
ul. Obywatelska 4
20-092 Lublin
tel. (81) 46 35 300
wuplublin.praca.gov.pl

Wprowadzenie

Sprawozdanie z wykonania Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia za 2023 rok (zwane dalej Sprawozdaniem) jest dokumentem podsumowującym rok pod kątem zrealizowanych lub rozpoczętych zadań i inicjatyw podejmowanych na rzecz rozwoju zasobów w województwie lubelskim. Niniejszy dokument stanowi ostatni etap prac związanych z wdrażaniem Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2023 rok (zwanego dalej Planem lub RPD/2023).

Konieczność monitorowania działań rekomendowanych w ubiegłorocznym Planie wynika z przedmiotowego dokumentu, w którym wskazano, że „jednostką odpowiedzialną za monitoring (...) jest Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie”.

Wspomnieć w tym miejscu należy, że zapisy art. 3 ust. 4 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy nakładają na samorząd województwa obowiązek corocznego przygotowania regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia (RPD), określającego priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia w województwie. Podstawę do opracowania tego regionalnego dokumentu o charakterze operacyjnym stanowi Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia (KPZD), który określa m. in. cele i kierunki działań zgodne z priorytetami polityki państwa w dziedzinie rynku pracy. RPD/2023 został opracowany przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie (WUP w Lublinie), realizujący zadania Samorządu Województwa Lubelskiego w zakresie określania i koordynowania regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich (zgodnie z zakresem działań określonych w Statucie WUP Lublin).

RPD/2023 – przyjęty uchwałą Zarządu Województwa Lubelskiego nr CDXXII/7449/2023 z dnia 10 stycznia 2023 r. – zakładał kontynuację i uzupełnienie działań aktywizacyjnych zainicjowanych w poprzednich latach na rzecz poprawy sytuacji osób do 30 roku życia oraz osób długotrwale bezrobotnych. Zważywszy jednak, że corocznie przygotowywane RPD uwzględniają dynamikę rynku pracy, przedmiotowy dokument rozszerzył ofertę działań wspierających grupę docelową o zagadnienia dotyczące znaczenia kompetencji miękkich oraz rozwijania umiejętności zgodnie z ideą uczenia się przez całe życie.

Na podstawie diagnozy sytuacji na wojewódzkim rynku pracy oraz uwzględniając założenia Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2023, w omawianej edycji dokumentu przyjęto następujące cele ujęte w dwóch priorytetach:

Priorytet I Wspieranie osób młodych na regionalnym rynku pracy

Cel 1. Rozwijanie indywidualnego potencjału i predyspozycji zawodowych osób do 30 roku życia.

Cel 2. Aktywizacja zawodowa osób do 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia.

Cel 3. Dostosowanie kwalifikacji i kompetencji młodych osób do potrzeb rynku pracy

Priorytet II Wyrównywanie szans na rynku pracy osób długotrwale bezrobotnych

Cel 1. Wzmocnienie samodzielności społecznej i zdolności do podjęcia pracy przez osoby długotrwale bezrobotne.

Cel 2. Poprawa szans na zatrudnienie osób długotrwale bezrobotnych.

Jako cele szczegółowe Planu wyznaczono:

- identyfikację oraz testowanie nowych metod w zakresie elastycznego kreowania polityki rynku pracy, uwzględniających jego dynamikę, trendy i kierunki zmian, w szczególności w aspekcie wybranych grup bezrobotnych,
- promowanie idei uczenia się przez całe życie,
- propagowanie rozwijania kompetencji miękkich cenionych na rynku pracy,
- poprawę wizerunku szkolnictwa branżowego,
- promocję kształcenia dualnego,
- upowszechnianie usługi planowania kariery zawodowej na etapie edukacji szkolnej i akademickiej oraz w trakcie poszukiwania pracy,
- promocję etosu pracy.

Założenia zawarte w RPD/2023 stanowiły realizację dwóch celów szczegółowych Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2023 rok, tj.:

- Celu 1. Lepsze dopasowanie umiejętności kadr do wymogów rynku pracy.
- Celu 4. Efektywne i sprawiedliwe wykorzystanie zasobów kadrowych Polski.

Niniejszy dokument sprawozdawczy informuje o inicjatywach partnerów rynku pracy oraz WUP w Lublinie wpisujących się w obszary priorytetowe RPD/2023. Sprawozdanie opiera się na materiale informacyjnym, pozyskanym drogą elektroniczną, od wyznaczonych w treści Planu adresatów rekomendacji. Instytucje objęte badaniem monitoringowym wykazywały w kwestionariuszu ankiety, które z rekomendowanych działań realizowały lub koordynowały, opisywały sposób ich wdrażania oraz zgłaszały ewentualne wnioski. Kwestionariusze ankiet rozesłano do następujących instytucji i organizacji zaangażowanych w proces wspierania grup docelowych:

- Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego,
- urzędy gmin/miast/starostwa powiatowe,
- powiatowe urzędy pracy,
- uniwersytety/szkoły wyższe,
- izby i cechy rzemieślnicze oraz organizacje pracodawców,
- centra integracji społecznej,
- ośrodki pomocy społecznej/miejskie ośrodki pomocy rodzinie,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje szkoleniowe,
- placówki kształcenia ustawicznego i zawodowego,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
- Kuratorium Oświaty w Lublinie,
- Lubelska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy.

Nadmienić należy, że wybór grup wymagających szczególnego wsparcia, tj. osób do 30 roku życia oraz osób długotrwale bezrobotnych wynikał z analizy regionalnego i lokalnych rynków pracy. Co więcej, wspomniane populacje stanowią bardzo ważny zasób kadrowy dla gospodarki województwa a wzrost ich aktywizacji zawodowej jest od kilku lat jednym z kluczowych kierunków interwencji publicznych wobec rynku pracy w Polsce i całej Europie. Zwrotność ankiet kształtuje się na poziomie ok. 40%, przy czym część instytucji, które nadesłały informacje sprawozdawcze, nie wykazała żadnych działań. Niniejsze sprawozdanie

składa się z części prezentującej zebrane informacje oraz podsumowania zawierającego wnioski z badań ankietowych. Sprawozdanie z wykonania Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia po zaopiniowaniu przez Wojewódzką Radę Rynku Pracy w Lublinie jest udostępniane na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie.

Monitoring działań wynikających z RPD/2023 obejmował następujące obszary:

Priorytet I Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy.

Cel 1. Rozwijanie indywidualnego potencjału i predyspozycji zawodowych osób do 30 roku życia.

W ramach realizacji przedmiotowego celu opracowano rekomendacje ukierunkowane na pomoc osobom młodym w rozważnym zaplanowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej oraz przygotowaniu młodzieży do aktywnych postaw na rynku pracy (wolontariat, praktyki, staże, prace sezonowe). Rekomendowano również rozwijanie kompetencji miękkich oraz kształtowanie odpowiednich postaw związanych z podjęciem zobowiązań pracowniczych (etos pracy).

Adresatami rekomendacji były poradnie psychologiczno-pedagogiczne, organy prowadzące szkoły, Regionalne Centra Edukacji Zawodowej, Kuratorium Oświaty w Lublinie, Lubelska Wojewódzka Komenda OHP, organizacje pracodawców, organizacje pozarządowe, akademickie biura karier, powiatowe urzędy pracy, Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie.

W omawianym obszarze interwencji, najwięcej informacji zwrotnych pochodziło z powiatowych urzędów pracy. Obszerą informację zwrotną uzyskano także od samorządowych jednostek edukacyjnych (szkoły podstawowe, ponadpodstawowe) oraz szkół wyższych. Zaznaczyć przy tym należy, że część informacji otrzymano bezpośrednio od szkół, część zaś została przesłana za pośrednictwem organów prowadzących szkoły. Na podstawie uzyskanych danych prezentujemy działania podejmowane przez podmioty sprawozdawcze.

Powiatowe urzędy pracy (PUP)

- organizowały spotkania doradców zawodowych z uczniami szkół podstawowych (klasy VII-VIII), szkół branżowych i średnich (klasy maturalne). Głównym zagadnieniem poruszonym podczas spotkań było uświadomienie uczniom wagi dokonywanych wyborów edukacyjno-zawodowych i planowania etapów ścieżki kariery zawodowej. Ważnym elementem było również przekazywanie informacji na temat zawodów deficytowych, zrównoważonych i nadwyżkowych oraz zawodów przyszłości. Działanie to miało na celu ukierunkowanie młodych ludzi na profesje, na które istnieje zapotrzebowanie na rynku pracy. Na spotkaniach z młodzieżą doradcy zawodowi podejmowali temat kształtowania właściwych postaw związanych z podjęciem zobowiązań pracowniczych. Podkreślali, że podjęcie czynności zawodowych przynosi nie tylko korzyści finansowe ale również buduje poczucie przynależności, daje możliwość samorealizacji i rozwoju. Porady grupowe dotyczyły również znaczenia kompetencji cyfrowych na rynku pracy, bezpłatnych form rozwoju zawodowego i osobistego (e-kursy, webinaria, e-learning), stron i platform internetowych z testami predyspozycji zawodowych,
- podejmowały działania doradczo-informacyjne, oferując młodym bezrobotnym osobom pomoc w dokonywaniu wyborów edukacyjnych, szkoleniowych i zawodowych oraz w zarządzaniu rozwojem zawodowym. Tego rodzaju wsparcie świadczone było w ramach poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej realizowanych w różnorodnej formule: porady grupowe (spotkania warsztatowe), porady indywidualne, dni informacji zawodowej

oraz dni doradztwa zawodowego, w tym prowadzone w ramach Europejskiego Tygodnia Umiejętności Zawodowych oraz Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery.

Z badań ankietowych wynika, że wsparcie PUP w zakresie planowania drogi edukacyjno-zawodowej i zdobywania informacji zawodowych obejmowało najczęściej:

a/ diagnozę preferencji zawodowych (Wielowymiarowy Kwestionariusz Preferencji Zawodowych), preferencji przedsiębiorczych (Kwestionariusz Uzdolnień Przedsiębiorczych) oraz oceny kompetencji cyfrowych z wykorzystaniem kwestionariuszy rekomendowanych przez ministerstwo właściwe ds. pracy,

b/ tworzenie Indywidualnych Planów Działań w procesie aktywizacji zawodowej (indywidualne podejście do sytuacji osoby bezrobotnej, zdefiniowanie barier w wejściu lub powrocie na rynek pracy i próba ich niwelowania),

c/ organizację spotkań/konsultacji dotyczących m.in.:

- rejestracji i prowadzenia działalności gospodarczej (w tym w formie franczyzy),
- naboru do służb mundurowych,
- powrotu na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem lub opieką nad dzieckiem
- motywowania w dążeniu do osiągania celów i poszukiwania rozwiązań w sytuacjach życiowych,
- kompetencji miękkich: ich znaczenia w kontekście wymogów stanowiskowych, zasobów Internetu umożliwiających podniesienie miękkich i twardych kompetencji bez konieczności ponoszenia kosztów. Z badań ankietowych wynika, że zagadnienia dotyczące kompetencji miękkich poruszano także w ramach usługi pośrednictwa pracy i szkoleń,
- etosu pracowniczego, postrzegania pracy jako ważnej wartości w środowisku zawodowym,

- upowszechniały na stronie internetowej oraz podczas wizyt osobistych i spotkań grupowych informacje innych instytucji o możliwościach uczestnictwa w krajowych i zagranicznych stażach, grantach, praktykach i wolontariacie,
- prowadziły zajęcia aktywizujące w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych w zakresie kształtowania aktywnej postawy w celu zapobiegania bierności edukacyjnej i zawodowej. W trakcie spotkań poruszano tematykę realiów rynku pracy oraz pozytywnych postaw wobec pracy,
- prowadziły konsultacje doradcze przygotowujące studentów do aktywnych postaw na rynku pracy oraz informowały o formach wsparcia oferowanych przez PUP,
- organizowały lub współorganizowały targi pracy. Na uwagę zasługuje inicjatywa Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej – organizatora Bialskich Targów Pracy. Celem wspomnianego wydarzenia było stworzenie przestrzeni, w której pracodawcy w swobodnej atmosferze mogli spotkać się z potencjalnymi pracownikami, szukający pracy – przekonać się jak szeroki jest rynek pracy, zaś młodzież szkół ponadpodstawowych i studenci poszukać inspiracji na przyszłość. Chętni mogli skorzystać z diagnozy predyspozycji zawodowych oraz konsultacji z zakresu przygotowania dokumentów aplikacyjnych. W ramach targów odbyły się też konsultacje z ekspertami Państwowej Inspekcji Pracy, Straży Granicznej oraz Powiatowego Urzędu Pracy w zakresie legalnego zatrudniania i pobytu cudzoziemców na terenie Polski. Młodzież szkół ponadpodstawowych oraz pozostali chętni mogli uczestniczyć w wykładach nt. „Sztuczna inteligencja w biznesie” przeprowadzonym przez Politechnikę Lubelską oraz „Innowacyjność na rynku pracy” przeprowadzonym przez doradcę

- zawodowego Powiatowego Urzędu Pracy w Białej Podlaskiej i przedstawicieli pracodawców,
- zapewniały doskonalenie zawodowe doradców zawodowych poprzez udział w szkoleniach/spotkaniach na temat procesu planowania kariery zawodowej, zmian w Kwestionariuszu Zainteresowań Zawodowych wykorzystywanych w ramach usług poradnictwa zawodowego, rozwoju umiejętności psychospołecznych, komunikacji interpersonalnej i asertywności w relacjach z interesantami i współpracownikami,
 - zapewniały udział przedstawicieli PUP w panelach dyskusyjnych podczas tematycznych konferencji (np. kreowanie kariery w oparciu o posiadane uzdolnienia).

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie

Wydział Polityki Rynku Pracy we współpracy z powiatowymi urzędami pracy wdrażał projekt pilotażowy pod nazwą: „System weryfikacji predyspozycji zawodowych jako instrument pomocy osobom nieaktywnym zawodowo” w ramach programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Stabilna praca-silna rodzina”. Projekt został dofinansowany ze środków rezerwy Funduszu Pracy. Jego wartość wynosiła 640 000,00 zł. Przedsięwzięcie projektowe realizowane było od 1 lutego 2022 roku do 31 grudnia 2023 roku na terenie województwa lubelskiego. Projekt pilotażowy był odpowiedzią na zapotrzebowanie zarówno pracowników chętnych do sprawdzenia nowej możliwości zawodowej, jak i pracodawców, którym umożliwił wypróbowanie nowego, może przyszłego pracownika, w warunkach pracy, w jakich będzie ją wykonywał. Uczestnikami projektu były osoby bezrobotne i poszukujące pracy, zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy województwa lubelskiego, w szczególności kobiety powracające na rynek pracy po urodzeniu dziecka, urlopie macierzyńskim lub wychowawczym, po okresie bierności zawodowej związanym z wychowaniem dzieci. Uczestnicy uzyskali wsparcie w postaci poradnictwa zawodowego realizowanego przez doradców zawodowych z CliPKZ WUP w Lublinie oraz mieli możliwość pięciodniowego „Testu zawodu” u wybranego przez siebie pracodawcy z Listy akredytowanych przedsiębiorców.

W ramach przedsięwzięcia projektowego nawiązano współpracę z 200 pracodawcami reprezentującymi różnorodne branże (np. gastronomiczna, kosmetyczna, handlowa, finansowo-księgowa, informatyczna, opieka zdrowotna, transportowa, kulturalno-rozrywkowa). Dzięki tej współpracy stworzono nowe perspektywy dla 300 osób szukających pracy, dając im szansę na odkrycie i przetestowanie swoich możliwości zawodowych.

Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej wraz filiami w Białej Podlaskiej, Chełmie i Zamościu podejmowało działania o charakterze doradczo-informacyjnym:

- prowadzenie spotkań grupowych skierowanych do uczniów szkół ponadpodstawowych, szkół policealnych oraz dla studentów w zakresie:
 - aktywności na rynku pracy, w tym w obszarze przedsiębiorczości (76 grup liczących łącznie 1452 uczestników),
 - zasobów, potencjału i kompetencji miękkich (115 grup liczących łącznie 1568 uczestników),
- udzielanie osobom do 30 r.ż. (osoby bezrobotne, uczniowie klas absolwenckich szkół ponadpodstawowych, policealnych, słuchacze szkół dla dorosłych, studenci) indywidualnych porad zawodowych w zakresie zdobywania, uzupełniania kwalifikacji i kompetencji oraz określania preferencji i predyspozycji zawodowych z zastosowaniem

profesjonalnych narzędzi diagnostycznych. Porady indywidualnej udzielono 1135 osobom, w tym 1098 osoby skorzystały z badań testowych,

- organizowanie szkoleń doskonalących dla doradców zawodowych publicznych służb zatrudnienia województwa lubelskiego.

Aktywność **szkół podstawowych i ponadpodstawowych** w zakresie indywidualizacji pomocy w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej i kreowania aktywnych postaw na rynku pracy wśród młodzieży koncentrowała się w głównej mierze na:

- realizowaniu programów doradztwa zawodowego, w tym we współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi w zakresie wspierania uczniów w procesie przygotowania do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i przyszłego zawodu, z uwzględnieniem zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i realiów rynku pracy,
- diagnozowaniu uczniów (w tym we współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi) pod kątem predyspozycji/ zainteresowań/ wyboru zawodu i ścieżki kształcenia, prowadziły identyfikację mocnych i słabych stron ucznia oraz szans i zagrożeń, wynikających z wyboru danego zawodu/kierunku kształcenia,
- preorientacji i orientacji zawodowej jako metody zapoznania dzieci przedszkolnych oraz uczniów z wybranymi zawodami, kształtowania pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzania i rozwijania ich zainteresowań zawodowych,
- współpracy z doradcami zawodowymi wojewódzkiego/powiatowych urzędów pracy w zakresie przybliżania tematyki przedsiębiorczości, wyboru zawodu, określania preferencji i predyspozycji zawodowych, upowszechniania informacji o możliwościach i zasadach zaangażowania osób młodocianych w ramach wolontariatu / prac sezonowych,
- organizowaniu szkolnych kół wolontariatu,
- współuczestniczeniu w organizacji lub kierowanie do udziału w płatnych wakacyjnych stażach, praktykach zawodowych / zagranicznych (okazja do pogłębienia wiedzy branżowej, zdobycia doświadczenia zawodowego oraz poszerzenia kompetencji kluczowych),
- organizowaniu wycieczek zawodoznawczych, spotkań z przedstawicielami określonych zawodów,
- organizowanie spotkań pedagoga/psychologa szkolnego z rodzicami dotyczących wpływu rodziny na właściwy wybór szkoły ponadpodstawowej (zwrócenie uwagi na przykłady płynące z domu rodzinnego /pozytywne i negatywne/, na wagę rozmów z dzieckiem o przyszłości, o marzeniach, o rynku pracy i o tym co w życiu chciałoby robić),
- realizowanie projektów szkolnych dotyczących idei przedsiębiorczości (w tym zakładanie i prowadzenie firmy w przestrzeni wirtualnej) oraz idei uczenia się przez całe życie.

Nieliczne podmioty sprawozdawcze wymieniały dodatkowo:

- popularyzowanie interaktywnej bazy informacji o ścieżkach kariery i rynku pracy Mapa Karier, multimedialnych zasobów Ośrodka Rozwoju Edukacji w celu przybliżenia specyfiki zawodów (filmy związane z poznawaniem zawodów, kształceniem zawodowym, wyborem szkoły i zawodu, samodoskonaleniem się nauczycieli doradztwa zawodowego),
- upowszechnianie informacji o ofercie Ochotniczych Hufców Pracy,

- zapoznanie uczniów z publikacjami Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie ze szczególnym uwzględnieniem zestawień statystycznych dotyczących bezrobocia wg wieku i wykształcenia, ofert pracy, prognozy sytuacji w zawodach deficytowych, zrównoważonych i nadwyżkowych (barometr zawodów),
- podnoszenie kompetencji doradczych nauczycieli poprzez udział w konferencjach oraz szkoleniach (np. nowe metod diagnozowania, nauczanie w kontekście Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030), nawiązywanie kontaktów na forach doradców zawodowych,
- współpracę szkół podstawowych ze szkołami ponadpodstawowymi oraz szkół ponadpodstawowych z uczelniami (np. spotkania z absolwentami, dni otwarte).

Fakt nielicznego wykazywania tego rodzaju aktywności nie musi oznaczać, iż działania takie podejmowane są sporadycznie, może to wynikać z wykazywania przez większość podmiotów sprawozdawczych przedsięwzięć wiodących w danej szkole.

Rekomendacje dotyczące rozwijania kompetencji miękkich i kształtowania właściwych postaw pracowniczych wdrażane były przez **szkoły podstawowe i ponadpodstawowe** poprzez:

- poznawanie nowych technik i metod pracy z młodzieżą dzięki współpracy ze szkołami partnerskimi z innych krajów,
- wymiany uczniowskie, spotkania międzynarodowe oraz warsztaty międzykulturowe,
- organizowanie zajęć grupowych/warsztatów z zakresu radzenia sobie z własnymi emocjami, stresem, agresją i przemocą, umiejętności komunikacji i pracy w zespole, rozwiązywania konfliktów, asertywności, kultury osobistej, organizacji pracy i zarządzania własnym czasem, logicznego i analitycznego myślenia,
- organizowanie zajęć podejmujących tematykę autoprezentacji, postaw kreatywnych oraz hierarchii wartości i ich związku z planowaniem kariery edukacyjno-zawodowej,
- realizacja wewnątrzszkolnych programów obejmujących działania na rzecz prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia (założenia programów: kształtowanie umiejętności krytycznej analizy procesów zachodzących na rynku pracy, kształtowanie postawy szacunku wobec pracy własnej i cudzej, redukcja społecznych i kulturowych stereotypów dotyczących aktywności zawodowej, przygotowanie do możliwych ról na rynku pracy: pracownika, współpracownika, pracodawcy, rozwijanie umiejętności wyszukiwania informacji, zasobów, osób i instytucji pomocnych w planowaniu i realizacji celów edukacyjno-zawodowych, rozwijanie kompetencji miękkich),
- organizowanie akcji ogólnoszkolnych (np. spotkania dotyczące konsekwencji związanych z różnymi uzależnieniami behawioralnymi i uzależnieniami od środków psychoaktywnych, szkolne targi edukacyjne, debaty), kiermaszów świątecznych, akcji charytatywnych, np. dzień życzliwości, dzień wolontariatu, zbiórka pożywienia dla zwierząt przebywających w schroniskach, loteria w ramach pomocy dla dzieci z domów dziecka,
- diagnozowanie i rozpoznawanie zasobów osobistych uczniów: mocne i słabe strony, uzdolnienia, predyspozycje, potrzeby, własne możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględniania ich w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej (metody: gry i zabawy dydaktyczne, obserwacja, rozmowy, badania za pomocą testów i ankiet),
- działania na rzecz rozwoju kompetencji językowych i informatycznych (np. udział uczniów w projektach międzynarodowych, organizowanie kółek informatycznych, innowacyjnych zajęć pedagogicznych z zakresu rozwoju kompetencji informatycznych),

- stosowanie metod dydaktycznych poszukujących: giełda pomysłów, studia przypadków, dyskusje, doświadczenia, drama,
- wprowadzenie do nauczania przedmiotu pod nazwą coaching i monitoring z elementami rozwoju osobistego,
- zajęcia dydaktyczne w ramach godzin wychowawczych/zadań pedagoga/doradztwa zawodowego, mające na celu rozwijanie umiejętności twórczego i krytycznego myślenia, przygotowanie uczniów do skutecznego komunikowania się z otaczającym ich światem, pogłębianie wiedzy o prawach człowieka i obowiązkach obywatela, zaangażowanie uczniów w życie społeczności lokalnej, kształtowanie właściwego stosunku do pracy i wypoczynku, wskazywanie wartości związanych z pracą i etyką zawodową, kształtowanie w uczniach mobilności, w tym gotowości do zmian i otwartości na zdobywanie nowej wiedzy i umiejętności.

Wśród działań rozwijających kompetencje miękkich oraz przygotowujących do sprawnego przejścia pomiędzy edukacją a rynkiem pracy **szkoły wyższe** wymieniały najczęściej:

- konsultacje/warsztaty budowania wizerunku i wystąpień publicznych,
- realizację projektów/warsztatów/webinariów z zakresu rozwijania kompetencji miękkich, autoprezentacji, kreatywności, skuteczności w komunikacji, umiejętności pracy w grupie, postaw przedsiębiorczych,
- tworzenie programów mentoringowych umożliwiających studentom nawiązania kontaktów zawodowych, uzyskania rekomendacji od ekspertów, weryfikacji własnego potencjału (predyspozycji, kompetencji, postaw), rozwoju osobistego, rozwijania kompetencji miękkich i organizacyjnych. Np. współpraca z ekspertami prezentującymi jak połączyć rozwój zawodowy i zainteresowania wykorzystując działalność w sieci, jak tworzyć własną markę w przestrzeni wirtualnej,
- panele dyskusyjne ukazujące wagę umiejętności miękkich w pracy zawodowej,
- organizację akcji społecznych kształtujących kompetencje społeczne (np. pomoc dzieciom z ubogich rodzin, wolontariat w hospicjum),
- doradztwo kariery ułatwiające określenie kierunku własnego rozwoju zawodowego, edukacyjnego i osobistego,
- doskonalenie zawodowe doradców pracujących ze studentami (uczestnictwo doradców zawodowych w szkoleniach, webinarach, konferencjach oraz spotkaniach branżowych),
- promowanie wśród studentów idei wolontariatu, w tym poprzez zawieranie umów wolontariatu,
- wspomaganie aktywności zawodowej studentów w celu zdobycia doświadczenia zawodowego, kwalifikacji i kompetencji (np. poprzez praktyki ponadprogramowe, szkolenia, kursy, platformy internetowe dające możliwość nawiązywania kontaktów zawodowych i rozwoju zawodowego),
- współpracę z instytucjami rynku pracy i organizacjami pozarządowymi na rzecz aktywizacji absolwentów znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (np. osoby z niepełnosprawnościami),
- spotkania z przedstawicielami instytucji rynku pracy (tematyka: EURES, możliwości i realia pracy zagranicą),
- badanie predyspozycji zawodowych i zasobów kompetencyjnych,
- spotkania zawodoznawcze, w tym prezentowanie studentom możliwych ścieżek kariery w danej firmie,

- analizę trendów i perspektyw na rynku pracy,
- organizowanie warsztatów doskonalących umiejętność poruszania się po rynku pracy (np. redagowanie dokumentów aplikacyjnych, przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej) oraz rozwijających postawy przedsiębiorcze.

Lubelska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy w Lublinie deklarowała wsparcie doradców zawodowych, pośredników pracy i wychowawców w wyborze odpowiedniej ścieżki rozwoju zawodowego i społecznego, a co za tym idzie sprawniejszego przejścia z etapu kształcenia do etapu pracy zawodowej. Z informacji przekazanych przez OHP wynika, że rozwijanie kompetencji miękkich odbywało się w ramach szkoleń podnoszących kompetencje społeczne i zawodowe oraz seminariów i przedsięwzięć edukacyjnych. Dodatkowo przygotowywano młodzież do aktywnych postaw na rynku pracy poprzez świadczenie pośrednictwa pracy, badanie zainteresowań zawodowych z wykorzystaniem kwestionariusza KZZ, umożliwienie udziału w targach pracy, giełdach pracy, seminariach i konferencjach.

Działania **Kuratorium Oświaty w Lublinie** :

- kampania informacyjna służąca pomocą rodzicom oraz uczniom kończącym szkołę podstawową w wyborze dalszego etapu kształcenia i rekrutacji na kolejny etap edukacyjny (przedsięwzięcie pn. „Zawodowy strzał w 10!”),
- organizacja konferencji :
 - dla szkolnych doradców zawodowych, poświęconej sposobom diagnozowania potencjału i predyspozycji zawodowych uczniów najstarszych klas szkół podstawowych,
 - dla dyrektorów szkół ponadpodstawowych dotyczącej roli Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 w edukacji,
- współorganizowanie wydarzeń promujących umiejętność odnalezienia się na rynku edukacji i rynku pracy (dni kariery zawodowej, targi edukacyjne),
- organizowanie spotkań z dyrekcją szkół kształcenia zawodowego poświęconych kształtowaniu kompetencji kluczowych i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, rozwojowi doradztwa zawodowego, prognozom zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy.
- prowadzenie badań dotyczących kształtowania wśród uczniów kompetencji kluczowych w procesie uczenia się. Celem prac badawczych było:
 - poszerzenie wiedzy nauczycieli na temat kształtowania nawyku uczenia się przez całe życie oraz wszystkich kompetencji kluczowych,
 - wspieranie szkół i inspirowanie nauczycieli do propagowania koncepcji uczenia się przez całe życie.

W toku działań monitoringowych otrzymano niewiele informacji zwrotnych z **poradni psychologiczno-pedagogicznych** oraz **placówek kształcenia praktycznego i ustawicznego**. Pozyskane informacje pochodziły przede wszystkim ze zbiorczych ankiet przysyłanych przez organy prowadzące. **Poradnie psychologiczno-pedagogiczne** angażowały się w pomoc uczniom w wyborze zawodu i kierunku dalszego kształcenia oraz służyły pomocą w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych dzieci i młodzieży. Działania tych placówek wpisujące się w kontekst rekomendacji RPD/2023 polegały na:

- prowadzeniu psychologicznej diagnozy potrzeb i możliwości edukacyjnych i zawodowych młodzieży,
- realizacji poradnictwa edukacyjno-zawodowego po przeprowadzonych badaniach,
- popularyzacji wiedzy nt. zawodów, dostępnej oferty edukacyjnej, czynników istotnych przy wyborze szkoły oraz zawodu, procesów decyzyjnych prowadzących do trafnego wyboru ścieżki edukacyjnej i zawodowej.

Placówki kształcenia praktycznego i ustawicznego oferowały zainteresowanym osobom pomoc w doborze właściwej formy kształcenia, zgodnie z ich potrzebami, zainteresowaniami, aktualną sytuacją życiową a także obecną sytuacją na rynku pracy. Podmioty te podejmowały tematykę kompetencji miękkich i ich znaczenia na rynku pracy w trakcie zajęć z podstaw przedsiębiorczości oraz w ramach doradztwa zawodowego. W czasie zajęć praktycznych podkreślano, iż podjęcie czynności zawodowych przynosi nie tylko korzyści finansowe lecz powinno być traktowane jako wartość i przestrzeń do samorealizacji oraz poczucia przynależności.

Rekomendacje kierowane były także do **organizacje pozarządowych** działających w obszarze rynku pracy. Niemniej poziom zwrotności ankiet od ww. podmiotów był znikomy. Z przesłanego materiału informacyjnego wynika, iż organizacje te realizowały projekty, w tym współfinansowane ze środków Unii Europejskiej lub PFRON, w których skupiono się na indywidualizacji pomocy w planowaniu kariery zawodowej oraz poszukiwaniu pracy. Powyższe realizowano poprzez poradnictwo zawodowe, wsparcie specjalisty ds. rozwoju zawodowego, pośrednictwo pracy, wsparcie brokera edukacyjnego, realizację warsztatów rozwoju zawodowego. Tego rodzaju doradztwo oparte było na działaniach ukierunkowanych na uzupełnienie lub uzyskanie poszukiwanych na rynku pracy kwalifikacji i kompetencji oraz zwiększenie indywidualnego potencjału danej osoby. Aktywność organizacji pozarządowych koncentrowała się na wsparciu w zakresie poszukiwania i utrzymania zatrudnienia przy współudziale coacha, doradców zawodowych, pośredników pracy, specjalistów ds. rynku pracy, trenera rozwoju społeczno-zawodowego. Pomoc coachingowa polegała na pobudzaniu osób do samodzielnej autoanalizy i wyjaśnieniu doświadczanych problemów, motywowaniu do ciągłej pracy nad sobą, wspieraniu i monitorowaniu działań służących przełamaniu lęków, bierności i izolacji społecznej.

Pomoc w planowaniu ścieżki kariery zawodowej oferowały także **regionalne centra edukacji zawodowej** poprzez realizację doradztwa zawodowego rozszerzonego o tematykę przedsiębiorczości oraz organizowanie praktyk zawodowych. Poziom zwrotności ankiet z ww. instytucji jest znikomy, co nie oznacza, iż działania rekomendowane w Regionalnym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2023 r. nie były przez nie prowadzone. Niemniej nie ma możliwości ich przedstawienia w niniejszym sprawozdaniu. Uwagę zwraca brak inicjatyw ze strony organizacji pracodawców.

Priorytet I Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy

Cel 2. Aktywizacja zawodowa osób do 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia

W przedmiotowym obszarze, rekomendacje kierowane były do publicznych służb zatrudnienia (Powiatowych urzędów pracy, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie), Lubelskiej Wojewódzkiej Komendy OHP oraz organizacji pracodawców. W RPD/2023 rekomendowano prowadzenie działań informujących pracodawców o korzyściach wynikających z podbudzania aktywności zawodowej osób młodych. Biorąc pod uwagę zakres możliwości i charakter oferowanego wsparcia, zrozumiałym jest, że najobszerniejszy materiał informacyjny pochodził z publicznych służb zatrudnienia.

Powiatowe urzędy pracy są dla bezrobotnej młodzieży jedną z podstawowych instytucji, w których poszukują oni wsparcia w procesie wejścia lub powrotu na rynek pracy zaś przedsiębiorcom i pracodawcom służą pomocą w doborze odpowiedniego kandydata do zatrudnienia.

Z badań ankietowych wynika, że **powiatowe urzędy pracy** prowadziły szeroką akcję promocyjno-informacyjną w zakresie oferowanych form aktywizacji zawodowej, w tym działań służących tworzeniu nowych miejsc pracy:

- organizowano spotkania z lokalnymi pracodawcami, w trakcie których przedstawiano system zachęt finansowych z tytułu wspierania osób młodych na rynku pracy,
- wysyłano wiadomości do osób bezrobotnych, wykorzystując technologie informacyjno-komunikacyjne (np. wiadomości SMS, e-maile) z informacjami o możliwościach skorzystania ze staży/szkoleń, o naborach na dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- zamieszczano w mediach społecznościowych ogłoszenia o wydarzeniach na rynku pracy skierowanych do pracodawców i osób młodych,
- prowadzono badanie potrzeb i oczekiwań osób bezrobotnych w celu lepszego poznania oczekiwań osób młodych oraz informowania o formach pomocy oferowanych przez PUP i dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb,
- promowano wśród pracodawców możliwość rozwoju potencjału kadrowego w firmach z wykorzystaniem środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego, w tym dla osób młodych,
- nawiązywano współpracę z innymi instytucjami i partnerami rynku pracy realizującymi projekty edukacyjno-zawodowe równocześnie prowadząc promocję tych wydarzeń wśród osób bezrobotnych. Np. informowano o szkoleniach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą, zapraszano do uczestnictwa w Europejskich Dniach Pracy, zachęcano do odwiedzenia strony „MAPA KARIER” – bezpłatnej interaktywnej bazy informacji o ścieżkach kariery i rynku pracy dla młodych osób.

W celu zwiększenia rezultatów podejmowanych działań, powiatowe urzędy pracy z terenu województwa lubelskiego realizowały projekty i programy mające na celu pobudzenie aktywności zawodowej osób do 30 roku życia:

- projekty pilotażowe pod nazwą „Czas na Młodych – punkty doradztwa dla młodzieży” w ramach naboru ministra właściwego ds. pracy. Przedsięwzięcia te miały na celu przetestowanie modelu zintegrowanych usług dla osób młodych, wspierających tę grupę na rynku pracy. Ważnym elementem testowanych modeli było uwzględnienie w nim praktycznych form wsparcia (zwłaszcza staży) oraz aktywne docieranie z ofertą i informacją o wsparciu do osób młodych. Źródłem finansowania projektów pilotażowych były środki rezerwy Funduszu Pracy.
- projekty realizowane w ramach naboru niekonkurencyjnego nr FELU.09.01-IP.02-001/23 Działanie 9.1 Aktywizacja zawodowa – projekty PUP, Priorytet IX Zaspokajanie potrzeb rynku pracy programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Działania podejmowane w ramach projektów stanowiły inicjatywy na rzecz zwiększenia poziomu zatrudnienia w regionie oraz nabycia kompetencji lub kwalifikacji niezbędnych na rynku pracy. Zakres wsparcia przewidywał zindywidualizowaną i kompleksową pomoc dla osób bezrobotnych, w tym do 30 roku życia, w celu zwiększenia ich szans na znalezienie pracy lub podjęcie samozatrudnienia,
- program regionalny realizowany w porozumieniu z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Lublinie pn. „Aktywizacja zawodowa osób do 30 roku życia”. Program ten miał na celu aktywizację osób z ww. grupy wiekowej poprzez kształtowanie postaw pracowniczych, promowanie idei przedsiębiorczości, umożliwienie zdobycia doświadczenia zawodowego pozwalającego na znalezienie i utrzymanie zatrudnienia, wsparcie zatrudnienia u pracodawcy dzięki pomocy finansowej w wyposażeniu i doposażeniu stanowiska pracy oraz rozwój kompetencji miękkich (komunikatywność, umiejętność pracy w zespole, podejmowanie inicjatywy, elastyczność działania),
- projekty specjalne realizowane we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej. Celem przedsięwzięcia było zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób bezrobotnych z wykorzystaniem pakietu działań aktywizacyjnych prowadzących do usamodzielnienia się oraz powrotu na otwarty rynek pracy a także budowania motywacji do utrzymania się na rynku pracy,
- program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w regionach wysokiego bezrobocia, wspierany środkami z rezerwy ministra właściwego ds. pracy. W ramach programu oferowano usługi i instrumenty rynku pracy określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Realizując Cel 2 RPD/2023 **Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie** podejmował następujące inicjatywy:

- był inicjatorem i organizatorem dwóch programów regionalnych („Aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych” oraz „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych do 30 roku życia”), realizowanych w porozumieniu z powiatowymi urzędami pracy. Programy te miały na celu tworzenie nowych miejsc pracy, promocję samozatrudnienia oraz aktywizację zawodową osób bezrobotnych. Realizacja programów regionalnych wspiera kształtowanie polityki rynku pracy z uwzględnieniem lokalnych potrzeb i regionalnej perspektywy rozwoju. Każdego roku, założenia tych przedsięwzięć są przygotowywane w oparciu o diagnozę sytuacji na lubelskim rynku pracy, z uwzględnieniem prognozy mobilności siły roboczej. Jak pokazują wyniki analiz, w naszym regionie od kilku lat dodatkowego wsparcia wymagają niezmiennie te same grupy: osoby bezrobotne do 30 roku życia oraz osoby długotrwale bezrobotne,

- wdrażał nowe narzędzie aktywizacji w postaci systemu referencji. Po zakończeniu udziału we wspomnianych programach regionalnych oraz projekcie pilotażowym pn. „System weryfikacji predyspozycji zawodowych jako instrument pomocy osobom nieaktywnym zawodowo”, uczestnicy otrzymali dokument (referencje), dostarczający wiedzy o zasobie umiejętności i doświadczenia danej osoby i predyspozycjach osobowościowych. Celem systemu referencji była rekomendacja danej osoby następnym pracodawcom.

Powyższe działania realizowane były przez **Wydział Polityki Rynku Pracy**.

- kontynuował wsparcie projektowe w ramach działań przewidzianych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (RPO WL), tj. Działanie 11.1 Aktywne włączenie oraz Działanie 11.4 Aktywne włączenie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego. Uczestnikami projektów RPO WL były m.in. osoby do 30 roku życia pozostające bez zatrudnienia. Dzięki realizacji tych przedsięwzięć projektowych, uczestnicy mieli możliwość skorzystania z kursów i szkoleń zawodowych, doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy oraz staży na podstawie Indywidualnych Planów Działań/Indywidualnych Ścieżek Rozwoju. Ponadto, ww. osoby zostały objęte instrumentami aktywnej integracji o charakterze społecznym, zdrowotnym bądź edukacyjnym, m.in. poradnictwem psychologicznym, mentoringiem, zajęciami rehabilitacyjnymi. W ramach projektów uczestnicy otrzymywali wsparcie w rozwiązywaniu problemów, pomoc we wzmacnianiu i odzyskiwaniu zdolności do pełnego funkcjonowania w społeczeństwie, motywowani byli do podejmowania działań w celu poprawy swojej sytuacji.
- rozpoczął wdrażanie umów o dofinansowanie projektów w ramach Działania 9.1 Aktywizacja zawodowa – projekty PUP w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Działania programowe mają na celu skuteczną aktywizację zawodową osób w trudnej sytuacji na rynku pracy (w tym osoby młode, osoby długotrwale bezrobotne). W ramach przedsięwzięć projektowych każdy z uczestników otrzyma wsparcie zidentyfikowane jako celowe do poprawy sytuacji na rynku pracy lub do uzyskania zatrudnienia (pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego, nabyciu, zwiększeniu lub zmiany kwalifikacji/kompetencji/umiejętności zgodnych ze zidentyfikowanymi potrzebami pracodawców).
- przeprowadził i rozstrzygnął nabory niekonkurencyjne (struktura grup docelowych obejmuje m.in. osoby z omawianej grupy wiekowej i/lub efekty działań projektowych opisywać będą sytuację tych osób na rynku pracy – projekt badawczy):
 - w ramach Działania 9.3 Wsparcie instytucji rynku pracy, Priorytetu IX Zaspokajanie potrzeb rynku pracy programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021 - wyłoniony do dofinansowania projekt badawczy obejmuje swoim zakresem: prowadzenie, publikowanie i upowszechnianie badań i analiz dotyczących sytuacji na regionalnym i lokalnym rynku pracy w ramach regionalnych obserwatoriów rynku pracy,
 - w ramach Działania 9.8 Aktywizacja zawodowa – projekty OHP, Priorytetu IX Zaspokajanie potrzeb rynku pracy programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021 – 2027 - wyłoniony do dofinansowania projekt obejmuje swoim zakresem: kompleksową aktywizację zawodową realizowaną w projektach OHP na rzecz osób młodych znajdujących się w szczególnej sytuacji,

- przeprowadził i rozstrzygnął nabory konkurencyjne:
 - na projekty obejmujące swoim zakresem kompleksową aktywizację zawodową osób pozostających bez pracy, ukierunkowaną na wsparcie zrównoważonego udziału w rynku pracy, poprzez wsparcie m.in. psychologiczne, doradcze, szkoleniowe, mechanizm referencji (Działanie 9.4 Zrównoważony rynek pracy, Priorytet IX Zaspokajanie potrzeb rynku pracy programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021 – 2027),
 - na programy obejmujące instrumenty aktywizacji zawodowej osób młodych w wieku 18-29 lat należących do grupy NEET, które znajdują się w trudnej sytuacji na rynku pracy w ramach Inicjatywy ALMA (Działanie 9.2 Aktywizacja zawodowa, Priorytet IX Zaspokajanie potrzeb rynku pracy programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021 – 2027),
 - na projekty obejmujące pomocą pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia, zwolnionych z przyczyn nie dotyczących pracownika lub osób odchodzących z rolnictwa (Działanie 9.7 Outplacement, Priorytet IX Zaspokajanie potrzeb rynku pracy programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021 – 2027).

Powyższe działania realizowane były przez **Wydział Naboru, Promocji i Wsparcia Technicznego** oraz przez **Wydział Wdrażania**.

- zlecił i sprawował nadzór nad opracowaniem ekspertyzy „Modele monitorowania NEETs w województwie lubelskim” zawierającej rekomendacje dotyczące zapobieganiu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu,
- przygotowywał diagnozę sytuacji na rynku pracy województwa lubelskiego na potrzeby programów realizowanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie lub służących do opracowania dokumentów o charakterze operacyjnym.

Powyższe działania realizowane były przez **Wydział Badań i Analiz**.

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie

W ramach naborów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie wdrażano projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej (Działanie 12.4 Kształcenie zawodowe), których celem była poprawa sytuacji młodych osób poprzez:

- zwiększenie współpracy szkół i placówek kształcenia zawodowego z pracodawcami m.in. poprzez realizację działań ukierunkowanych na wspólne przygotowywanie programów nauczania, organizację wysokiej jakości zajęć praktycznych, kształcenie praktyczne w miejscu pracy, staże uczniowskie, praktyki i staże dla nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu,
- współpracę szkół i placówek kształcenia zawodowego ze szkołami wyższymi w celu zwiększenia dostępu uczniów i nauczycieli do nowoczesnych technik i technologii, nabycia możliwości uczestniczenia w zajęciach prowadzonych w szkole wyższej, w tym w zajęciach laboratoryjnych, kołach i obozach naukowych,
- aktualizowanie przez nauczycieli, w tym nauczycieli zawodu oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu swojej wiedzy,

- wdrażanie nowych, innowacyjnych form nauczania zawodowego, dodatkowych zajęć specjalistycznych, umożliwiających uczniom uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy i umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych,
- wsparcie uczniów w zakresie zdobywania dodatkowych uprawnień zwiększających ich szanse na rynku pracy,
- wyposażenie pracowni przedmiotów zawodowych.

W ramach działań aktywizujących młodzież **Lubelska Wojewódzka Komenda OHP** wymieniła pozyskiwanie ofert pracy z gwarancją zatrudnienia dla absolwentów OHP i młodzieży spoza OHP oraz udzielanie konsultacji indywidualnych oraz grupowych z obszaru pośrednictwa pracy.

Poziom zwrotności ankiet od pracodawców był bardzo niski. Z uzyskanych informacji wynika, że pracodawcy współpracowali z Centrami Kształcenia Zawodowego w zakresie kształcenia praktycznego uczestników Kwalifikacyjnych Kursów Zawodowych oraz przyjmowali osoby z ww. grupy wiekowej do odbycia stażu lub praktyk zawodowych, a niejednokrotnie po zakończonym stażu zatrudniali daną osobę.

Priorytet I Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy

Cel 3. Dostosowanie kwalifikacji i kompetencji młodych osób do potrzeb rynku pracy

Rekomendacje w obszarze działań wspierających nabywanie i podnoszenie umiejętności/kwalifikacji/kompetencji młodzieży adresowane były do Kuratorium Oświaty w Lublinie, organów prowadzących szkoły, akademickich biur karier, Lubelskiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli, cechów i organizacji rzemieślniczych, placówek kształcenia ustawicznego, organizacji pozarządowych, organizacji pracodawców, powiatowych urzędów pracy, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie, Lubelskiej Wojewódzkiej Komendy OHP.

Wśród rekomendowanych działań szczególnie podkreślano popularyzowanie idei uczenia się przez całe życie, promocję kształcenia dualnego i branżowego oraz zawiązywanie współpracy podmiotów rynku pracy, podmiotów edukacji i pracodawców/organizacji pracodawców. Największą aktywnością w omawianym obszarze wykazały się powiatowe urzędy pracy oraz podmioty edukacyjne (szkoły podstawowe, ponadpodstawowe) oraz szkoły wyższe. Część informacji pochodziła bezpośrednio od szkół, część od organów prowadzących (gminy, powiaty). W odpowiedzi na rekomendowane działania:

Szkoły (podstawowe i ponadpodstawowe)

- promowały postawy aktywne i przedsiębiorcze wśród dzieci i młodzieży (np. pozyskiwano wiedzę o regionalnym i krajowym rynku pracy w oparciu o informacje ze stron internetowych publicznych służb zatrudnienia oraz analizując rankingi zapotrzebowania na pracowników, prowadzono zajęcia na temat własności przemysłowej),
- podkreślały atrakcyjność szkolnictwa branżowego wśród uczniów i rodziców (w formie prezentacji multimedialnych, filmików promocyjnych, interaktywnej gry i materiałów promocyjnych, reklamy w mediach regionalnych, wykorzystano informator Kuratorium Oświaty w Lublinie dla uczniów klas ósmych szkół podstawowych),
- wspierały kształcenie dualne — zawiązywano współpracę pomiędzy szkołami, pracodawcami (w tym zagranicznymi), cechami rzemiosł, izbami rzemieślniczymi, OHP przy tworzeniu klas szkoły branżowej I stopnia, organizacji praktyk zawodowych/staży zawodowych, współpracowano z ww. podmiotami w rozwiązywaniu problemów pojawiających się w trakcie nauki zawodu oraz egzaminów zawodowych,
- wzbogacały ofertę edukacyjną szkoły o klasy innowacyjne (np. dwujęzyczne) w celu rozszerzenia możliwości dalszego kształcenia i rozwoju kariery edukacyjnej,
- popularyzowały ideę uczenia się przez całe życie podczas zajęć grupowych poświęconych ww. koncepcji, w trakcie zajęć pozalekcyjnych, w ramach kół zainteresowań, zajęć artystycznych i sportowych. Rozpowszechniano ideę uczenia się ukierunkowanego nie tylko na kształcenie formalne, ale także poprzez poszerzenie swoich kompetencji i kwalifikacji na zajęciach dodatkowych dotyczących gotowości zmiany zawodu na każdym etapie życia zawodowego,
- podejmowały współpracę z uczelniami wyższymi, w ramach której młodzież szkół ponadpodstawowych uczestniczyła w wykładach, pokazach, sympozjach, zajęciach

- warsztatowych, zajęciach dydaktycznych, zajęciach e-learningowych, forach naukowych oraz zajęciach otwartych prowadzonych przez wykładowców i kluby naukowe,
- kierowały nauczycieli przedmiotów zawodowych będących członkami branżowych zespołów krajowych do tworzenia/doskonalenia egzaminu zawodowego.

Szkoły wyższe:

- prowadziły konsultacje i dokonywały zmiany programów kształcenia / nauczania / tworzenia nowych kierunków studiów we współpracy podmiotów rynku pracy, edukacji i pracodawców,
- organizowały spotkania z przedsiębiorcami (promowanie tematyki zakładania startupów, poszukiwanie nisz rynkowych, realizacja siebie w obszarze przedsiębiorczości, panele poświęcone przedsiębiorczości jako kompetencji przyszłości),
- kierowały studentów na praktyki zawodowe, kursy specjalistyczne i doszkalające, studia podyplomowe.

Powiatowe urzędy pracy:

- podkreślały, w ramach porad grupowych, znaczenie idei kształcenia się przez całe życie oraz potrzebę kształcenia zawodowego i nabywania certyfikowanych kwalifikacji szczególnie w zawodach deficytowych określonych w badaniu Barometr zawodów,
- podejmowały współpracę na linii nauka-praca w aspekcie adekwatności tematyki i poziomu szkoleń do wymagań rynku pracy,
- informowały osoby bezrobotne o istniejących niszach rynkowych, stanowiących potencjał do zakładania działalności gospodarczej,
- organizowały panele/konferencje z udziałem przedstawicieli nauki na temat kierunków kształcenia w szkołach i uczelniach w regionie pod kątem zapotrzebowania lokalnego rynku pracy,
- rozpowszechniały wśród młodzieży w ramach przeprowadzanego Barometru zawodów informacje o zawodach deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy,
- prognozowały zapotrzebowanie na zawody na lokalnym rynku pracy poprzez bieżącą analizę sprawozdań statystycznych zawierających liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych według zawodów wyuczonych, wykonywanych, zapotrzebowania na konkretne miejsca pracy i zawody przez pracodawców oraz wyrejestrowań z ewidencji osób bezrobotnych ze względu na podjęcie pracy w konkretnym zawodzie.

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie:

Wydział Badań i Analiz

- opracował publikację dotyczącą bezrobocia absolwentów z wyższym wykształceniem wspierającą prowadzenie doradztwa opartego na wiedzy o rynku pracy,
- aktualizował opracowania: „Sytuacja osób młodych na wojewódzkim rynku pracy”, „Ekonomiczne losy absolwentów”,
- koordynował, realizował oraz promował wyniki badania Barometr zawodów, wskazującego deficyty na rynku pracy, tj. zawodów będących potencjalnie najlepszym wyborem dla osób planujących podniesienie kwalifikacji lub przekwalifikowanie,

- przygotował i rozpoczął realizację projektu „Lubelskie Obserwatorium Rynku Pracy I”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Działania projektowe: prowadzenie, publikowanie i upowszechnianie badań i analiz dotyczących sytuacji na regionalnym i lokalnym rynku pracy w ramach regionalnych obserwatoriów rynku pracy,
- cykliczne przygotowywał pakiet monitoringowy wskaźników społeczno-gospodarczych oraz zestawień bieżących publikacji z badań rynku pracy oraz dotyczących Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030,
- prowadził kolportaż publikacji dotyczących zapotrzebowania na kwalifikacje szkolnictwa branżowego umożliwiającej prowadzenie doradztwa opartego na wiedzy o rynku pracy.

Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej wraz z filiami w Białej Podlaskiej, Chełmie i Zamościu

- aktualizacja i zamieszczenie na stronie internetowej WUP w Lublinie oferty szkół kształcenia zawodowego i kwalifikacyjnych kursów zawodowych, wykazu projektów szkoleniowych realizowanych ze środków Funduszy Europejskich w województwie lubelskim.

Wydział Pośrednictwa Pracy

- aktualizował i zamieszczał na stronie internetowej WUP w Lublinie informacje o rejestrach/bazach danych/raportach przydatnych na rynku pracy (np. raporty z działalności agencji zatrudnienia, oferty instytucji szkoleniowych wpisanych do Rejestru Instytucji Szkoleniowych).

Wydział Polityki Rynku Pracy

- inicjował i realizował we współpracy z powiatowymi urzędami pracy dwa programy regionalne — w oparciu o art. 66c ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2023 poz. 735 z późn. zm.). Jeden z nich pn. „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych do 30 roku życia”, miał na celu podniesienie atrakcyjności na rynku pracy osób z ww. grupy wiekowej poprzez aktywne wsparcie w podejmowaniu pracy na własny rachunek, zdobywaniu doświadczenia zawodowego lub uzupełnianiu kwalifikacji, kompetencji i praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu. Działania aktywizujące polegały organizacji szkoleń i staży, udzielaniu jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, refundacji pracodawcom kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy, oferowaniu bonów stażowych, bonów na zasiedlenie, bonów szkoleniowych i zatrudnieniowych,
- opracował wykaz zawodów refundowanych. W oparciu o przedmiotowy wykaz, pracodawcy prowadzący przygotowanie zawodowe młodocianych w zawodach dających perspektywę zatrudnienia, mogą ubiegać się o refundację wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne. Szeroki zakres zawodów refundowanych pomaga również organom prowadzącym szkoły realizować politykę kształcenia i szkolenia zawodowego. Istotą przygotowania wykazu zawodów refundowanych jest zapewnienie młodocianym pracownikom właściwych warunków przygotowania zawodowego, z możliwością przyszłego zatrudnienia. Założeniem tego mechanizmu jest aby młodzi ludzie z kwalifikacjami zawodowymi zdobytymi u rzemieślnika czy innego pracodawcy nie zasilali szeregu bezrobotnych,

- realizował zadania związane z Krajowym Funduszem Szkoleniowym (podział środków KFS na poszczególne samorządy powiatowe, prowadzenie kampanii informacyjnej na temat istoty tego mechanizmu polityki rynku pracy. Promocja KFS ma na celu uświadomienie szerokiemu gronu odbiorców znaczenia kształcenia ustawicznego w rozwoju pracownika i firmy,
- przygotował wniosek o przyznanie środków finansowych na realizację projektu w ramach inwestycji A3.1.1 Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), pn.: „Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie”. Instytucją odpowiedzialną za inwestycję było Ministerstwo Edukacji i Nauki, które powierzyło zadanie przeprowadzenia i nadzoru nad konkursem Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, pełniącej funkcję Jednostki Wspierającej. W dniu 21.08.2023 r. pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Lublinie a Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji została zawarta umowa o objęcie projektu wsparciem z planu rozwojowego. Założeniem projektowym jest uporządkowanie współpracy różnorodnych podmiotów i instytucji mających wpływ na rozwijanie umiejętności przez mieszkańców regionu. Podejmowane działania projektowe służyć mają przygotowaniu kadr i społeczeństwa do zachodzących zmian poprzez budowanie stałej dyspozycji do uczenia się jako procesu trwającego całe życie. Głównym wyzwaniem projektu jest stworzenie w województwie lubelskim trwałego mechanizmu współpracy i koordynacji w zakresie uczenia się przez całe życie. Jest to możliwe między innymi poprzez powołany przez Zarząd Województwa Lubelskiego Wojewódzki Zespół Koordynacji - ciało wspierające wdrażanie, koordynację i monitorowanie Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (ZSU) w województwie lubelskim. W celu prawidłowego wdrażania projektu powołano zespół projektowy (Zespół ds. realizacji projektu ZSU).

Zespół ds. realizacji projektu ZSU

- nadzorował opracowanie Zoperacjonalizowanego Programu Wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 dla Województwa Lubelskiego w ramach w ramach inwestycji A3.1.1 KPO pn. „Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie”. Przedmiotowy Program stanowi podstawę zaprojektowania w regionie spójnej polityki na rzecz kształtowania i rozwijania umiejętności w myśl idei uczenia się przez całe życie. Ponadto celem Programu jest skoordynowanie działań i zaangażowanych stron na rzecz zwiększenia aktywności edukacyjnej i zawodowej we wszystkich grupach społecznych, zwłaszcza wśród osób o niskich umiejętnościach lub narażonych na wykluczenie społeczne. Zoperacjonalizowany Program Wdrażania ZSU 2030 obejmuje plan działania w regionie na rzecz rozwoju doradztwa zawodowego i kształcenia zawodowego z uwzględnieniem transformacji cyfrowej i ekologicznej oraz promocji idei uczenia się przez całe życie.

Warto w tym miejscu odnieść się także do **współdziałania Wojewódzkiego Urzędu Pracy z Wojewódzką Radą Rynku Pracy w Lublinie** w określaniu i realizacji regionalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich. W ramach tej współpracy istotne znaczenie ma opiniowanie kierunków kształcenia zawodowego. Opiniowanie to stanowiło element wspierający dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy. Wydawane opinie przyczyniły się również do wsparcia rozwoju zasobów ludzkich w obszarach cieszącym się największym zainteresowaniem z perspektywy rozwoju gospodarczego

W ankiecie nadesłanej przez **Kuratorium Oświaty w Lublinie** wskazano, iż w ramach działań służących osiągnięciu Celu 3 RPD/2023:

- organizowano konferencje dla dyrektorów ponadpodstawowych szkół zawodowych poświęcone tworzeniu i rozszerzaniu oferty kształcenia branżowego zgodnej z potrzebami dynamicznego rynku pracy,
- organizowano spotkania online z uczniami najstarszych klas szkół podstawowych i ich rodzicami prezentujące zawody istotne dla wojewódzkiego i lokalnego rynku pracy,
- prowadzono nadzór nad formami pozaszkolnymi pozwalającymi na zdobycie kwalifikacji zawodowych w zakresie zgodności z przepisami prawa kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych i kursach umiejętności zawodowych,
- przygotowano i upowszechniano informator o szkołach branżowych województwa lubelskiego i aktualnej ofercie zawodów.

Kolejny ankietowany, tj. **Lubelska Wojewódzka Komenda OHP**, w ramach przedmiotowego obszaru interwencji współorganizował targi pracy i edukacji w województwie lubelskim. Celem ww. wydarzeń było promowanie kształcenia dualnego, korzyści z podejmowania zatrudnienia, prezentacja oferty OHP.

Pozostali adresaci rekomendacji (zwrotność ankiet na bardzo niskim poziomie) wymieniali:

- **cechy i organizacje rzemieślnicze:**
 - wsparcie kształcenia dualnego poprzez kształcenie młodych adeptów rzemiosła,
 - współpraca z Ochotniczymi Hufcami Pracy – realizacja umów o pracę w celu przygotowania zawodowego z pracodawcami należącymi do cechu rzemieślników (uczniowie kształcili się w zawodach: kucharz, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie oraz mechanik pojazdów samochodowych),
 - budowanie pozytywnego wizerunku kształcenia branżowego poprzez organizowanie w lokalnej społeczności konkursów promujących naukę zawodu, nabywanie kompetencji zawodowych przez uczniów w ramach współpracy lokalnych szkół branżowych z pracodawcami.
- **organizacje pozarządowe** – organizowanie staży/praktyk oraz prowadzenie certyfikowanych szkoleń specjalistycznych w różnorodnej formule (stacjonarnie, w systemie e-learningu), realizacja projektów mających na celu wymianę dobrych praktyk w celu podniesienia poziomu przedsiębiorczości, upowszechniania kształcenia zawodowego w określonych branżach (np. turystyka, gastronomia).
- **placówki kształcenia ustawicznego:**
 - organizacja kwalifikacyjnych kursów zawodowych,
 - popularyzowanie idei uczenia się przez całe życie podczas targów edukacyjnych,
 - promowanie kształcenia branżowego poprzez przeprowadzenie zajęć w pracowniach, które najrzetelniej odzwierciedlają pracę w realnych warunkach,
 - organizacja praktyk zawodowych w firmie symulacyjnej funkcjonującej w ramach Centrum Kształcenia Ustawicznego. Zajęcia takie ułatwić miały słuchaczom wkroczenie na współczesny rynek pracy. Podczas zajęć, słuchacze wykonywali zadania jak w rzeczywistym przedsiębiorstwie, kształcąc się na różnych stanowiskach pracy,
 - budowanie pozytywnego wizerunku szkolnictwa branżowego poprzez promocję kształcenia modułowego,

- organizacja spotkań z przedstawicielami określonych zawodów (np. służby mundurowe) w celu przybliżenia uczniom specyfiki profesji i możliwości zatrudnienia.

Priorytet II Wyrównywanie szans na rynku pracy osób długotrwale bezrobotnych.

Cel 1. Wzmocnienie samodzielności społecznej i zdolności do podjęcia pracy przez osoby długotrwale bezrobotne

Rekomendacje w przedmiotowym obszarze kierowane były do powiatowych urzędów pracy, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie, instytucji pomocy i integracji społecznej, centrów integracji społecznej, organizacji pozarządowych, organizacji pracodawców.

W ramach rekomendowanych aktywności główny nacisk położono na działania motywujące osoby długotrwale bezrobotne do pokonania trudności związanych ze zmianą dotychczasowego trybu i sposobu życia. Równolegle rekomendowano współpracę instytucjonalną powiatowych urzędów pracy oraz ośrodków pomocy społecznej oraz podejmowanie niestandardowych przedsięwzięć, prowadzących do pobudzenia aktywności społeczno-gospodarczej osób trwale pozostających bez pracy.

W tym obszarze interwencji największą aktywność przejawiały ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe urzędy pracy. Działania wspierające omawianą grupę docelową podejmowały także centra integracji społecznej.

Z informacji otrzymanych z **ośrodków pomocy społecznej** wynika, iż na poprawę sytuacji osób długotrwale bezrobotnych na rynku pracy wpływ miała pomoc materialna w postaci zasiłków, z przeznaczeniem na aktywny powrót na rynek pracy, poszukiwanie miejsc pracy znajdujących się poza obszarem miejsca zamieszkania, bądź wsparcie finansowe udzielane w celu umożliwienia dojazdu przez początkowy okres do pracy. Wśród działań ośrodków pomocy społecznej wymieniano najczęściej:

- pracę socjalną (szczególnie w kierunku wyjścia z uzależnień, poprawy wizerunku w otoczeniu i wśród pracodawców, wskazanie osobom ich potencjału i mocnych stron),
- pomoc w poszukiwaniu pracy, udostępnianie aktualnych ofert pracy,
- udostępnianie materiałów promocyjnych podmiotów z obszaru ekonomii społecznej działających na rzecz wsparcia zatrudnienia,
- informowanie o realizowanych projektach i motywowanie do udziału w nich, pomoc w tworzeniu dokumentów aplikacyjnych,
- motywowanie, wspieranie aktywności zawodowej poprzez doradztwo zawodowe (w tym w wyborze kierunku szkolenia/kształcenia, promowanie samozatrudnienia),
- pomoc psychologiczną oraz mentoring, szczególnie w odniesieniu do osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, u których zdiagnozowano dziedziczenie negatywnych postaw na rynku pracy,
- motywowanie do podjęcia nauki/udziału w stażach, szkoleniach,
- współudział w organizacji staży, prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych, robót publicznych,
- kierowanie osób bezrobotnych do uczestnictwa w zajęciach centrów integracji społecznej,
- współdziałanie z powiatowymi urzędami pracy w zakresie wymiany informacji o osobach, które posiadają umiejętności praktyczne i kompetencje przydatne na rynku pracy niepotwierdzone stosowną dokumentacją,

- realizację projektów, w tym współfinansowanych ze środków europejskich obejmujących kompleksowe programy wsparcia, począwszy od diagnozy potrzeb uczestników, stworzenia indywidualnej ścieżki integracji po oferowanie usług aktywnej integracji o charakterze społecznym i/lub zawodowym i/lub edukacyjnym i/lub zdrowotnym,
- oferowanie form wsparcia prowadzących do pobudzenia aktywności społeczno-zawodowej (warsztaty kreowania własnego wizerunku, warsztaty treningu kompetencji społecznych, zajęcia psychologiczne, konsultacje prawne).

Centra integracji społecznej w ramach prowadzonych przez siebie działań koncentrowały się na aktywizacji:

- zawodowej, w formie szkoleń w modułach kulinarno-porządkowych, gospodarczo-porządkowych, remontowo-porządkowych, opiekuńczych, fryzjerskich, praktyk zawodowych,
- społecznej:
 - organizacja warsztatów motywacyjnych (kształtowanie kompetencji miękkich, wzmacnianie poczucia własnej wartości),
 - psychoedukacji rodzinnej (rozwijanie umiejętności godzenia różnych ról społecznych: rodzica i pracownika),
 - edukacja ogólna (wzrost wiedzy i świadomości na tematy społeczne, wsparcie w poradeniu sobie w rozwiązaniu trudnych sytuacji życiowych, kształtowanie umiejętności gospodarowania środkami finansowymi),
 - edukacja zdrowotna (kształtowanie postaw właściwych dla zdrowia własnego i innych, promowanie zdrowego stylu życia).

W odpowiedzi na rekomendacje RPD/2023 w przedmiotowym obszarze, **powiatowe urzędy pracy** aktywizowały osoby trwale pozostające bez pracy z wykorzystaniem ustawowych form wsparcia, w tym szczególnie poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy, szkoleń, staży, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych, refundacji wyposażenia miejsca pracy dla osoby bezrobotnej, dofinansowania podjęcia działalności gospodarczej. Ww. podmioty sprawozdawcze realizowały także programy specjalne aktywizujące określone grupy bezrobotnych (np. długotrwale bezrobotnych), w tym we współpracy z ośrodkami pomocy społecznej.

Współpraca między ww. podmiotami obejmowała także wymianę informacji o realizowanych zadaniach (w tym projektach), ofertach pracy i szkoleniach (w tym cykliczna ankietyzacja ośrodków pomocy społecznej pod kątem oferty szkoleniowej).

Jak już wcześniej wspomniano **Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie** wdrażał we współpracy z powiatowymi urzędami pracy, projekt pilotażowy pod nazwą: „System weryfikacji predyspozycji zawodowych jako instrument pomocy osobom nieaktywnym zawodowo”. Projekt ten pozwalał osobom szukającym zatrudnienia, szczególnie osobom długotrwale bezrobotnym, poznać wybrany zawód przez udział w tzw. teście zawodu. Z kolei pracodawcom umożliwiał sprawdzenie predyspozycji potencjalnego pracownika. Pracodawcy przybliżali zainteresowanemu daną profesję, warunki oraz zakres obowiązków zatrudnienia a po zakończeniu 5-dniowej obserwacji oceniali potencjalnego pracownika poprzez wydanie referencji. Celem wystawiania referencji jest rekomendacja danej osoby następnym pracodawcom. Dokument ten stanowi, oprócz dostarczenia wiedzy o zasobie umiejętności

i doświadczenia, uzupełnienie wiedzy o kandydacie do pracy o jego predyspozycjach osobowościowych.

Ponadto, **Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie** kontynuował w 2023 r. wsparcie dla osób długotrwale bezrobotnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 oraz rozpoczął wdrażanie projektów w ramach nowej perspektywy finansowej programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Pomoc oferowana w ramach przedsięwzięć projektowych koncentrowała się na aktywizacji zawodowej ułatwiającej wejście lub powrót na rynek pracy grupom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym osobom długotrwale bezrobotnym. Uczestnicy otrzymywali pomoc we wzmacnianiu i odzyskiwaniu zdolności do pełnego funkcjonowania w społeczeństwie, byli motywowani do podejmowania działań w celu poprawy swojej sytuacji. Wykorzystywano także nowe rozwiązania w zakresie aktywnej integracji, które przyczynić miały się do podniesienia jakości, skuteczności i efektywności działań instytucji pomocy i integracji na rzecz włączenia społecznego. Prowadzono diagnozę potrzeb grupy docelowej, pracę socjalną, poradnictwo psychologiczne i zawodowe, wypłacano zasiłki i świadczone pomoc w naturze, realizowano szkolenia, staże zawodowe, aktywizację społeczną i edukacyjną, pracę z rodziną. Pracownicy socjalni świadczyli pracę nakierowaną na diagnozowanie potrzeb osób będących w trudnej sytuacji oraz motywowali do podejmowania działań zmierzających do zmiany obecnej sytuacji życiowej. Zapewniano pomoc osobom i rodzinom w znalezieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenia warunków sprzyjających temu celowi. Realizowano również wsparcie w postaci:

a/ doradztwa psychologicznego indywidualnego (poznanie swoich zasobów, łagodzenie psychospołecznych skutków braku pracy, poznawanie sposobów rozwiązywania osobistych problemów życiowych, radzenia sobie z nowymi sytuacjami życiowymi, z emocjami, ze stresem, zmiana mentalności, motywowanie do podtrzymywania aktywności),

b/ warsztatów kompetencji społecznych i życiowych (osiąganie celów, komunikacja),

c/ doradztwa zawodowego (podniesienie poziomu wiedzy z zakresu aktywnego poruszania się po rynku pracy oraz motywacji do podjęcia zatrudnienia, pokonanie barier w zakresie wyboru ścieżki edukacyjnej, pomoc w wyborze szkoły, kursu zawodowego).

Realizowane projekty obejmowały swoim zakresem instrumenty i usługi rynku pracy wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w tym służące zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu, m.in. poprzez staże i praktyki. Podmiotami, które udzielały wymienionego powyżej wsparcia były głównie instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje rynku pracy, organizacje pozarządowe oraz podmioty ekonomii społecznej.

Pozostali adresaci rekomendacji w mniejszym zakresie włączyli się w badanie monitoringowe. Część z nich (**fundacje, stowarzyszenia**) wymieniało wdrażanie mentoringu zorientowanego na wzmacnianie poczucia własnej wartości oraz przydatności dla pracodawcy i otoczenia, m.in. poprzez poradnictwo psychologiczne, pomoc doradców zawodowych oraz prowadzenie osoby wspieranej w sposób indywidualny w procesie poszukiwania pracy i utrzymania zatrudnienia. Wsparcie to polegało na analizie możliwych ścieżek kariery opartych

na indywidualnej diagnozie potrzeb, rozpoznaniu motywacji i kompetencji społecznych oraz zawodowych.

Priorytet II Wyrównywanie szans na rynku pracy osób długotrwale bezrobotnych.

Cel 2. Poprawa szans na zatrudnienie osób długotrwale bezrobotnych

Rekomendowanymi kierunkami działań prowadzącymi do osiągnięcia założonego celu były następujące inicjatywy:

- popularyzowanie idei uczenia się przez całe życie osób jako narzędzia zapobieganiu luk w karierze zawodowej i minimalizowaniu negatywnych skutków bezrobocia,
- realizowanie programów regionalnych skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych.

Najobszerniejszy materiał informacyjny w przedmiotowym obszarze interwencji pochodził z powiatowych urzędów pracy i ośrodków pomocy społecznej.

Powiatowe urzędy pracy jako odpowiedź na wymieniony powyżej cel propagowały koncepcję uczenia się przez całe życie podczas rozmów z osobami bezrobotnymi w ramach wizyt u pośredników pracy oraz w trakcie porad zawodowych. Szczególny nacisk położono na informowanie bezrobotnych o zmianach na rynku pracy, potrzebie dostosowania ich kwalifikacji do tych zmian, sposobach poszukiwania pracy, rozwijania potencjału zawodowego i kompetencji zawodowych, informacji o lokalnym rynku pracy. Odpowiedź na pytanie w jakich zawodach pracodawcy mają problemy rekrutacyjne, w których zawodach najtrudniej znaleźć pracę, jak sytuacja ta kształtuje się w poszczególnych powiatach przynosi badanie Barometr zawodów prowadzone i koordynowane na poziomie województwa przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie. Ww. prognoza zapotrzebowania na pracowników daje możliwość zapoznania się z aktualnościami rynku pracy, a zarazem nabycia wiedzy o zawodach deficytowych na regionalnym rynku pracy, co z kolei daje szansę na przekwalifikowanie się.

Odnosząc się do rekomendacji dotyczących realizacji w 2023 r. programów regionalnych (o których była mowa we wcześniejszej części niniejszego dokumentu), należy zaznaczyć, iż z uwagi na uregulowania prawne tego rodzaju aktywność podejmowały wyłącznie powiatowe. Podmioty sprawozdawcze realizowały program regionalny pn. „Aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych”. Wsparcie programowe skierowane było na poprawę sytuacji osób, którym brakuje motywacji, kwalifikacji i kompetencji do znalezienia i utrzymania zatrudnienia. Działania aktywizujące polegały na przeszkoleniu lub zaangażowaniu wspomnianych osób w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych i staży. Główne założenia tego przedsięwzięcia to podnoszenie atrakcyjności na rynku pracy osób trwale pozostających bez zatrudnienia poprzez zdobywanie nowych kompetencji, nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu oraz propagowanie koncepcji uczenia się przez całe życie jako metody sprawnego funkcjonowania na rynku pracy.

Jak już wcześniej wskazano, na stronie internetowej **Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie** aktualizowano i udostępniano wykazy (stanowiące źródło danych w procesie powrotu na rynek pracy): kwalifikacyjnych kursów zawodowych, projektów aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, raport z działalności instytucji szkoleniowych

zarejestrowanych w Rejestrze Instytucji Szkoleniowych, raport z działalności agencji zatrudnienia województwa lubelskiego.

W przedmiotowym obszarze interwencji, **ośrodki pomocy społecznej** koncentrowały się na motywowaniu osób długotrwale bezrobotnych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, podejmowania kursów i szkoleń. Pracownicy socjalni upowszechniali informacje o możliwościach osobistego rozwoju, zaletach idei kształcenia się przez całe życie, dzięki której osoby bezrobotne mają szansę aktywnie wrócić na rynek pracy, a tym samym podnieść swoją pozycję społeczną oraz standard życia swój i rodziny. Ponadto ww. pracownicy świadczyli pracę socjalną współdziałając z klientami w wieku aktywności zawodowej. W pracy tej skupiano się na budowaniu pozytywnego wizerunku i autoprezentacji osób pozostających bez pracy, pogłębiono świadomość o wartości pracy w kontekście finansowym i społecznym.

Z badań ankietowych wynika, iż idea uczenia się przez całe życie promowana była w ramach działań reintegracyjnych prowadzonych przez **centra integracji społecznej**, tj. warsztatów aktywizacji zawodowej obejmujących planowanie rozwoju edukacyjnego i zawodowego, praca nad zmianą postaw w odniesieniu do rozwoju osobistego i pracy zawodowej.

Podsumowanie

Zgodnie z zasadą corocznego przygotowania regionalnych planów działań na rzecz zatrudnienia, proponowany zakres interwencji jest na bieżąco monitorowany i weryfikowany pod kątem skuteczności i przydatności. Okres jednego roku jest zbyt krótki, aby nastąpiły trwałe zmiany w obszarach problemowych. Z tego względu, dokument stanowi z jednej strony kontynuację tematyki w stosunku do lat ubiegłych, z drugiej zaś jest modyfikowany i poszerzany w zależności od sytuacji i dynamiki na rynku pracy.

Analiza ankiet monitorujących wdrażanie Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia w 2023 roku pozwala na sformułowanie następujących spostrzeżeń:

- prowadzony corocznie monitoring wdrażania Regionalnego Planu Działania na rzecz Zatrudnienia stanowi jedną z podstaw doskonalenia polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich w regionie,
- pozyskane informacje potwierdzają komplementarność działań prowadzonych przez partnerów rynku pracy na rzecz grup wymagających szczególnego wsparcia na rynku,
- działania ujęte w obszarach priorytetowych realizowane były zgodnie z założonymi rekomendacjami,
- rekomendowane w dokumencie obszary interwencji były zrealizowane przez podmioty rynku pracy i podmioty otoczenia rynku pracy w zakresie właściwym dla rodzaju działalności tych podmiotów. W okresie sprawozdawczym podejmowano niewiele inicjatyw polegających na testowaniu niestandardowych form wsparcia prowadzących do pobudzenia aktywności społeczno-zawodowych osób nieaktywnych zawodowo. W tym miejscu podkreślić należy znaczenie projektu pilotażowego pn. „System weryfikacji predyspozycji zawodowych jako instrument pomocy osobom nieaktywnym zawodowo” realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie, w partnerstwie z powiatowymi urzędami pracy oraz organizacjami pracodawców: Izbą Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Lublinie, Pracodawcami Lubelszczyzny „Lewiatan”, Pracodawcami Ziemi Lubelskiej, Lubelskim Forum Pracodawców. W sensie społecznym, wdrażanie projektu wpłynęło na zwiększenie mobilności zawodowej mieszkańców regionu,
- ankietowani (szkoły, uczelnie) dostrzegają fakt powiązania rynku edukacji z rynkiem pracy i ważną dla nich kwestią jest korzystanie z zasobów informacyjnych o regionalnym i krajowym rynku pracy. W tym zakresie działalność badawcza i analityczna Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie stanowi cenne źródło informacji dla młodzieży stojącej przed koniecznością wyboru dalszego kierunku kształcenia.

Rekomendacje:

- biorąc pod uwagę obecną sytuację na rynku pracy, w tym coraz częściej podnoszoną przez pracodawców kwestię niedoborów kadrowych i niekorzystne zmiany demograficzne w postaci starzenia się osób w wieku produkcyjnym, należy postrzegać osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby młode jako potencjalne źródło zaspokojenia potrzeb pracodawców. W związku z tym wzmożona aktywizacja tych osób jest niezbędna z punktu widzenia potrzeb rynku pracy,

- w warunkach zmieniających się wymagań i potrzeb rynku pracy, zanikaniu tradycyjnego przywiązania do jednego zawodu i jednego zakładu pracy, dużego znaczenia nabiera idea wypracowania nawyku całościowego kształcenia, które z jednej strony uzupełnia wiedzę i kwalifikacje zdobyte w trakcie edukacji szkolnej, a z drugiej zwiększa zasoby kompetencyjne w życiu zawodowym i osobistym,
- w kontekście dynamiki rynku pracy i zmian społeczno-gospodarczych należy kontynuować i/lub rozszerzać działania zmierzające do doskonalenia metod prognozowania zapotrzebowania na zawody, kompetencje i nowe umiejętności niezbędne w perspektywie długoterminowej. Dostarczenie użytecznej wiedzy o sytuacji na rynku pracy ułatwia przygotowanie odpowiednich programów i działań na rzecz zatrudnienia na regionalnym rynku pracy,
- badania ankietowe wykazały współpracę podmiotów rynku pracy z podmiotami edukacji oraz ze sferą biznesu. Niemniej zachodzące zmiany na rynku pracy implikują potrzebę podejmowania przez regionalnych interesariuszy liczniejszych wspólnych inicjatyw rzecz lubelskiego rynku pracy, szczególnie na rzecz dopasowania kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy.